

з використанням однієї двотактної музичної фрази, що має однакоvu ритмічну будову чотири восьмі у першому такті і дві чверті — у другому такті. Часом перша восьма фрази буває синкопована. Хореографічна будова танцю карічка заснована на одній фігурі, що є замкненим колом, та на одному головному кроці танцю. У цьому танці можна зустріти два способи держання танцюристів у колі. У Лупковій танцюристи, звернені до центру кола, тримаються за руки. Вони творять фігуру «кошичок», яка створена з двох замкнених кіл — жіночого та чоловічого. Чоловіки, зблизившись до жінок, перекладають руки через їх голови. Так повстає одне коло, у якому танцюристи мають перед собою схрещені руки. Танцюристи, створивши таку фігуру, танцюють головний крок танцю карічка в ритмі чотири восьмі у двох тактах. У танці карічка, що танцюють в Радошицях, застосовується інакше держання танцюристів. Тут кожен лівою рукою тримає свого лівого сусіда за його правий бік. У першій фігурі танцюристи виконують основний крок танцю карічка, йдучи вліво по колу. У другій фігурі танцюристи, зберігаючи попереднє положення рук, крутяться вліво цілим колом, виконуючи крок, відомий на Гуцульщині під назвою «крутитися». Цей крок танцюють у ритмі дві чверті.

Висновуючи, можна сказати, що танцювальна культура лемків є своєрідною і неповторною ланкою українського танцювального мистецтва, яка в свою чергу потребує більш детального вивчення та дослідження. На основі збору, обробки та фіксації кращих зразків танцювального мистецтва Лемківщини, у подальшому можна створювати нові сценічні постановки, які б відображали та розкривали основні духовні цінності українського народу.

К. Куртєва

ВПЛИВ КУЛЬТУРИ СУСІДНІХ НАРОДІВ НА ХОРЕОГРАФІЧНУ КУЛЬТУРУ ПРИКАРПАТТЯ

K. Kurtieva

THE INFLUENCE OF NEIGHBORING PEOPLES CULTURE ON THE CHOREOGRAPHIC CULTURE OF PRYKARPATTIA REGION

Розвиток будь-якого мистецтва, і хореографічного зокрема, проходить не однобічно, а підпадає під вплив інших культур. Цей процес взаємовпливу і взаємозбагачення є процесом культурної взаємодії. Такі взаємовпливи збагачують культури сусідніх, і не тільки, народів, наповнюють її новими засобами виразності та стають мистецьким надбанням народу, що їх перейняв.

Українці Прикарпаття свято бережуть свої духовні та культурні традиції, проте це не завадило їм перейняти багато цінних рис у сусідніх народів, що близькі до них за своїм менталітетом та світосприйняттям. Це стосується і танцювальної культури. Але узгодженість та співвідношення між суто своїм, українським, та запозиченим з інших культур у різних районах Прикарпаття різна.

Карпати є, в етнографічному плані, найбільшою територією України, на якій проживає досить багато малих народів. Тому й культура є досить контрастною та своєрідною. Один район відрізняється від іншого в одязі, музиці, хореографії. Характеризуючи танці Прикарпаття, потрібно звертати увагу на специфічні умови становлення та розвитку хореографічного мистецтва

регіону, які десятиліттями і, навіть, століттями були відірвані від центральної України та її культури. Території Західної України зазнавали поневірянь та утисків з боку Австрії, Румунії, Польщі, Угорщини. Це мало вплив на розвиток економіки та культури. Танцювальне мистецтво не було винятком. Основні танцювальні рухи, властиві як для центральних регіонів, так і для Прикарпаття: танцювальні кроки і біги, присядки, дрібушки, виконувались з іншим положенням корпусу, голови, рук, ніг та, здебільшого, у колі і на місці значно швидше та дрібніше. Характер виконання мав стилістичні особливості, що наклались як наслідок впливу на танцювальне мистецтво культури тих народів, які оточували українців. Танцювальна культура Прикарпаття увібрала у себе ознаки молдавської, румунської, словацької, польської, угорської хореографічних культур. Тому кожен район Прикарпаття має специфічні особливості конкретної сусідньої культури.

Гуцули, бойки, лемки — це етнографічні групи, які проживають на території Прикарпаття. Ці етнографічні групи народів мешкають у районах, що розташовані близько один до одного. Їхні танці мають багато спільного у прийомах виконання, композиційній структурі танців, але різняться манерою виконання та метроритмічною структурою.

Гуцульські танці на основну структуру українських танців наклали власні специфічні хореографічні риси, що не є характерними для українських танців. Це прослідковується у лексичі танців. Такі танцювальні рухи, як підскоки, притупи, присядка-гайдук, тропіток, свердло, дрібні пересування, не притаманні танцям інших територій України. Гуцульські танці є масовими, а за характером темпераментні, швидкі, жваві з обов'язковою присутністю контрастних рухів. Основою побудови є колова замкнута фігура, де танцівники тримають один одного або за плечі, або за руки.

На розвиток гуцульського танцю мала вплив молдавська хореографічна культура, хоча як в українській, так і у молдавській хореографії є багато спільних ознак. У танцях гуцулів помітна схожість у положеннях рук, у коливанні корпусу вгору-вниз при виконанні рухів, у присядках у 6 позиції, у бокових ходах, доріжках, подвійних ударах з поворотами. Зі Словачини гуцули теж запозичили деякі танцювальні прийоми, крім того є багато спільних ознак у взутті, одязі та атрибутах гуцулів та словаків. Положення рук у парах та ігровий сюжет запозичений з польських «збруйницьких» та «чабанських» танців.

Бойківські танці дуже схожі з гуцульськими, але їх виконання спокійніше, плавніше на трохи зігнутих ногах у колінах. Ця манера перейнята з танців словаків. Для бойківських танців характерні притупи, наявність поперечних ліній у малюнку танцю, вони мають характерні лише їм прийоми, наприклад: мала кількість рухів, одна-дві фігури, обмеженість у просторі менша, ніж у гуцульських танцях.

Синкопований музичний ритм бойки перейняли під впливом угорських танців. Жіночі стрибки, перехресні кроки, завороти корпусу, танці з піднятими однією або двома руками, парні положення при кутках теж є відбиттям впливу угорської культури.

Структура окремих бойківських танців має змінені елементи народних танців поляк, від словаків бойки перейняли манеру виконання на м'якому рлі окремих рухів. Найпоширенішими серед перейнятих рухів є присядка-гайдук, вихляси, тропітка, підківка.